

УДК 338.512

Кіндзерська Н. – ст. гр. БМп-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ПОВЕДІНКИ ВИТРАТ

Науковий керівник: Малюта Л.Я.

Витрати мають властивість поводитися по-різному. Під поведінкою витрат розуміють характер реагування витрат на зміни в діяльності підприємства. Зміни у складі та величині витрат відбуваються під впливом певних подій та операцій, що мають місце в процесі господарської діяльності. Вивчення поведінки витрат дозволяє зробити оцінку витрат і побудувати їх функцію.

Оцінка витрат – процес обчислення поведінки витрат, тобто встановлення кількісного взаємозв'язку між витратами та різними чинниками на підставі дослідження минулої діяльності. Функція витрат – математичний опис взаємозв'язку витрат та їх фактора. У спрощеному вигляді функція витрат може бути описана так:

$$Y = a + bx,$$

де Y – загальні витрати

a – загальні постійні витрати

b – змінні витрати на одиницю діяльності

x – значення фактора (чинника) витрат

На практиці виділяють такі основні методи побудови функції витрат:

Технологічний аналіз – системний аналіз функцій діяльності для визначення технологічного взаємозв'язку між витратами ресурсів та результатом діяльності. Такий аналіз потребує детального вивчення всіх операцій, їх доцільності, визначення необхідних операцій, потреби ресурсів та оцінки адекватності їх використання.. Перевагою такого аналізу є те, що він орієнтований на майбутні операції, а не на вивчення минулої діяльності. Проте він потребує значних витрат часу і коштів.

Метод аналізу облікових даних: передбачає розподіл витрат на змінні та постійні щодо відповідного чинника на підставі даних з рахунків бухгалтерського обліку. Даний метод значною мірою базується на досвіді та інтуїції менеджера і аналізі минулих подій. Через те його недоліком є певна суб'єктивність та можливість суттєвих відмінностей між минулими та майбутніми умовами діяльності. Уникнути зазначених недоліків можна за допомогою серії спостережень взаємозв'язку між фактором витрат та витратами.

Метод вищої-нижчої точки: передбачає визначення функції витрат на основі припущення, що змінні витрати – різниця між загальними витратами при найвищому та найнижчому рівнях діяльності. Графічне відображення функції витрат дозволяє уникнути ризику помилки, який пов'язаний із застосуванням методу вищої-нижчої точки. При використанні даного методу лінія функції витрат проводиться через вищу та нижчу точки графіка, ігноруючи всі інші точки.

Метод візуального пристосування — графічний підхід до визначення функції витрат, при якому аналітик візуально проводить пряму лінію, беручи до уваги всі точки витрат. Такий метод дозволяє уникнути недоліків методу вищої-нижчої точки, але не уникнути суб'єктивності, оскільки результати розрахунків суттєво залежать від кваліфікації аналітика.

Таким чином, бачимо, що використання зазначених методів побудови функції витрат на практиці сприятиме ефективному управлінні витратами підприємства в загальній системі управління виробничо-господарською діяльністю підприємства.